

Міністерство освіти і науки України
ВСП «Закарпатський лісотехнічний фаховий коледж
Національного лісотехнічного університету України»

Циклова комісія загальнотехнічних та механічних дисциплін

ЗАТВЕРДЖУЮ:

Директор ЗЛФК

Михайло ЛІПЧЕЙ

08 2023р.

ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
«Охорона праці»

Галузь знань

10 Природничі науки

Спеціальність

101 Екологія

Освітньо-професійна програма

Екологія та охорона
навколишнього середовища

Освітньо-професійний ступінь

фаховий молодший бакалавр

м. Хуст - 2023р.

Програма навчальної дисципліни «Охорона праці»
для студентів галузі знань 10 «Природні науки»
спеціальності 101 «Екологія»
освітньої програми «Екологія та охорона навколишнього середовища»

Розробник: Гайович В.І.– викладач охорони праці.

Робочу програму розглянуто та затверджено на засіданні циклової комісії
загальнотехнічних та механічних дисциплін

Протокол від « 29 » серпня 2023 р. № 1

Голова циклової комісії С. Біланець Сергій БІЛАНИНЕЦЬ

« 29 » серпня 2023 р.

Схвалено методичною радою Закарпатського лісотехнічного фахового коледжу

Протокол від « 30 » 08 2023 р. № 1

« 30 » 08 2023 р. Голова методради Ю. Мороз Юрій МОРОЗ

ВСТУП

Програма навчальної дисципліни «Охорона праці» складена відповідно до галузевого стандарту вищої освіти (ОКХ, ОПП) підготовки фахівця за освітньо-кваліфікаційним рівнем молодшого спеціаліста зі спеціальності 101 «Екологія» освітньої програми «Екологія та охорона навколишнього середовища».

Предметом вивчення навчальної дисципліни «Охорона праці» є правові та організаційні питання з охорони праці, основи гігієни праці і виробничої санітарії, основи техніки безпеки, електробезпеки та пожежної безпеки.

Міждисциплінарні зв'язки:

- дисципліни, що забезпечують: «Безпека життєдіяльності»;
- дисципліни, що забезпечуються: дисципліни спеціального курсу.

Програма навчальної дисципліни складається з двох модулів, які складаються з таких змістових модулів:

Модуль 1:

- змістовий модуль 1.1. Правові та організаційні питання охорони праці.
- змістовий модуль 1.2. Основи гігієни праці та виробничої санітарії.

Модуль 2:

- змістовий модуль 2.3. Основи техніки безпеки.
- змістовий модуль 2.4. Основи пожежної та електробезпеки.

1. Мета та завдання навчальної дисципліни

Програма дисципліни «Охорона праці» передбачає вивчення правових та організаційних питань з охорони праці, основ фізіології і виробничої санітарії, техніки безпеки та пожежної безпеки, а також набуття практичних навичок, реалізація яких на практиці сприятиме покращенню умов праці, підвищенню її продуктивності, запобіганню виробничого травматизму, професійних захворювань та аварій.

Завданням дисципліни є:

- аналіз умов праці, технологічних процесів, виробничого обладнання, робочих місць, трудових операцій, організації виробництва з метою виявлення шкідливих і небезпечних виробничих факторів, виникнення можливих аварійних ситуацій;

- розробка і впровадження заходів щодо усунення несприятливих виробничих факторів, створення безпечних та нешкідливих умов праці.

В результаті вивчення дисципліни «Охорона праці» студенти повинні знати основні положення охорони праці і вміти використовувати їх в трудовій діяльності. При цьому завдання викладача – добиватись єдності навчальних і виховних задач в процесі навчання, формувати науково-практичний світогляд і працелюбність у студентів.

На вивчення навчальної дисципліни відводиться 105 годин, ECTS – 3,5 кредити. Процес вивчення дисципліни спрямований на формування елементів

наступних компетентностей і результатів навчання:

Загальні компетентності

ЗК01. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

ЗК03. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.

ЗК06. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК07. Здатність використовувати інформаційні та комунікаційні технології

Спеціальні компетентності

СК01. Здатність використовувати базові знання з фахових дисциплін у професійній діяльності.

СК02. Здатність обґрунтовувати власну точку зору та висновки, використовуючи основні теорії та концепції наук. Здатність оперувати термінами та визначеннями понять у сфері охорони праці; основними положеннями, вимогами та правил стосовно проведення моніторингу, організування та впровадження заходів щодо запобігання нещасних випадків.

СК09. Здатність до використання сучасних інформаційних ресурсів.

Результати навчання

РН15. Забезпечувати дотримання правил охорони праці, промислової, пожежної та екологічної безпеки під час експлуатації техніки, устаткування, спорядження у сфері професійної діяльності, створення безпечних і здорових умов праці. Вміти надавати долікарську допомогу постраждалим особам.

На вивчення навчальної дисципліни відводиться 105 годин, 3,5 – кредити ЄКТС.

2. Структура навчальної дисципліни

Назва змістовних модулів і тем	Кількість годин				
	Денна форма				
	всього	у тому числі:			
		лекції	практ. роботи	лабор. роботи	с.р.с.
1	2	3	4	5	6
МОДУЛЬ 1.					
Змістовий модуль 1.1. Правові та організаційні питання охорони праці.					
<u>Вступ.</u>					
<u>Тема 1.1.1.</u> Законодавча та нормативна база України про охорону праці.	4	2	-	-	2
<u>Тема 1.1.2.</u> Організація охорони праці на виробництві.	6	4	-	-	2
<u>Тема 1.1.3.</u> Аналіз та профілактика виробничого травматизму і професійної захворюваності на підприємстві.	6	2	2	-	2
Змістовий модуль 1.2. Основи гігієни праці та виробничої санітарії.					
<u>Тема 1.2.1.</u> Загальні положення основ гігієни праці та виробничої санітарії.	4	2	-	-	2
<u>Тема 1.2.2.</u> Забруднення повітря виробничих приміщень. Вентиляція і системи опалення.	13	4	2	2	5
<u>Тема 1.2.3.</u> Освітлення виробничих приміщень.	6	2	-	2	2
<u>Тема 1.2.4.</u> Захист від шуму, вібрації та випромінювання.	8	4	-	-	4
<u>Тема 1.2.5.</u> Санітарно-гігієнічні вимоги до виробничих і допоміжних приміщень.	6	2	2	-	2
МКР №1	4	2	-	-	2
Всього годин по модулю 1:	57	24	6	4	23
МОДУЛЬ 2.					
Змістовий модуль 2.3. Основи техніки безпеки.					
<u>Тема 2.3.1.</u> Загальні вимоги безпеки до технологічного обладнання та процесів.	4	2	-	-	2

1	2	3	4	5	6
Тема 2.3.2. Безпека при вантажно-розвантажувальних роботах.	6	2	-	-	4
Тема 2.3.3. Безпека при експлуатації систем під тиском.	4	2	-	-	2
Тема 2.3.4. Вимоги безпеки праці при роботі з відео-дисплейними терміналами.	8	4	-	-	4
Змістовий модуль 2.4. Основи пожежної та електробезпеки.					
Тема 2.4.1. Основи електробезпеки.	6	2	2	-	2
Тема 2.4.2. Основні поняття пожежної безпеки.	4	2	-	-	2
Тема 2.4.3. Вогнегасні речовини і способи гасіння пожеж.	6	2	2	-	2
Тема 2.4.4. Система протипожежного захисту і загальні принципи пожежної безпеки.	6	4	-	-	2
МКР №2	4	2	-	-	2
Всього годин по модулю 2:	48	22	4	-	22
Разом з дисципліни:	105	46	10	4	45

3. Інформаційний обсяг навчальної дисципліни МОДУЛЬ 1.

Змістовий модуль 1.1. Правові та організаційні питання охорони праці.

Вступ. Предмет, структура, зміст дисципліни «Охорона праці». Мета і завдання дисципліни, її основні положення та складові частини. Порядок вивчення дисципліни, зв'язок з іншими предметами спеціального курсу і роль в підготовці молодшого спеціаліста лісової галузі. Основні терміни та визначення в галузі охорони праці. Класифікація шкідливих та небезпечних виробничих чинників.

Тема 1.1.1. Законодавча та нормативна база України про охорону праці.

Основні законодавчі акти про охорону праці. Основні положення Закону України «Про охорону праці». Охорона праці жінок і неповнолітніх. Державні нормативні акти про охорону праці. Нормативні акти про охорону праці, що діють у межах підприємства. Відповідальність за порушення законодавства про охорону праці.

Тема 1.1.2. Організація охорони праці на виробництві.

Органи державного управління охороною праці, їх компетенція і повноваження. Система управління охороною праці. Служба охорони праці підприємства. Комісія з питань охорони праці підприємства. Навчання та перевірка знань працівників з питань охорони праці на підприємстві. Інструктажі з питань охорони праці. Державний нагляд і громадський контроль за дотриманням законодавства про охорону праці. Стажування (дублювання) та допуск працівників до роботи.

Тема 1.1.3. Аналіз та профілактика виробничого травматизму і професійної захворюваності на підприємстві.

Методи аналізу виробничого травматизму і професійної захворюваності. Основні причини виробничого травматизму і професійної захворюваності та заходи щодо їх попередження. Положення про розслідування та облік нещасних випадків, професійних захворювань та аварій на виробництві. Розслідування та облік нещасних випадків. Розслідування та облік хронічних професійних захворювань і отруєнь. Розслідування та облік аварій.

Практична робота №1. «Розслідування та оформлення документів про нещасний випадок на виробництві.»

Змістовий модуль 1.2. Основи гігієни праці та виробничої санітарії.

Тема 1.2.1. Загальні положення основ гігієни праці та виробничої санітарії.

Законодавство в галузі гігієни праці. Основні нормативні документи в галузі гігієни праці. Основні завдання гігієни праці та виробничої санітарії. Гігієнічна класифікація праці. Фізіологічні особливості різних видів діяльності.

Тема 1.2.2. Забруднення повітря виробничих приміщень. Вентиляція і системи опалення.

Мікроклімат виробничих приміщень, вплив його параметрів на самопочуття людини. Визначення параметрів мікроклімату. Заходи та засоби нормалізації параметрів мікроклімату у виробничих приміщеннях. Метеорологічні умови при роботі в приміщеннях. Вплив шкідливих речовин на організм людини. Нормування шкідливих речовин. Захист від шкідливої дії речовин на виробництві. Індивідуальні засоби захисту від температурних впливів.

Вентиляція виробничих приміщень. Призначення та класифікація систем вентиляції. Природна і штучна вентиляція. Основні вимоги до систем вентиляції. Системи опалення виробничих приміщень.

Практична робота №2. «Розрахунок зборів за забруднення навколишнього середовища.»

Лабораторна робота №1. «Дослідження стану повітряного середовища на робочому місці.»

Тема 1.2.3. Освітлення виробничих приміщень.

Освітлення виробничих приміщень, його значення. Основні світлотехнічні поняття та одиниці. Види виробничого освітлення та основні вимоги до нього. Природне та штучне освітлення, методи його розрахунку.

Лабораторна робота №2. «Визначення рівня штучного освітлення виробничих приміщень.»

Тема 1.2.4. Захист від шуму, вібрації та випромінювання.

Поняття про шум, ультразвук та інфразвук. Дія шуму на організм людини. Методи та засоби колективного та індивідуального захисту працюючих від шуму. Захист працюючих від ультразвуку та інфразвуку. Виробнича вібрація: характеристика і класифікація. Захист працюючих від вібрацій обладнання, машин і механізмів. Іонізуючі випромінювання, їх класифікація та вплив на організм людини. Захист працюючих від іонізуючих випромінювань. Електромагнітні поля та електромагнітні випромінювання, їх класифікація та вплив на організм людини. Захист працюючих від електромагнітних полів та електромагнітних випромінювань. Випромінювання оптичного діапазону.

Тема 1.2.5. Санітарно-гігієнічні вимоги до виробничих і допоміжних приміщень.

Основні санітарно-гігієнічні вимоги до виробничих і допоміжних приміщень. Санітарно-побутові і допоміжні приміщення. Вимоги до розміщення підприємства та планування його території. Основні вимоги до виробничих будівель та споруд. Основні вимоги до водопостачання та каналізації. Методика розрахунку необхідної площі санітарно-побутових і допоміжних приміщень підприємства.

Практична робота №3. «Розрахунок площі санітарно-побутових приміщень підприємства.»

МОДУЛЬ 2.

Змістовий модуль 2.3. Основи техніки безпеки.

Тема 2.3.1. Загальні вимоги безпеки до технологічного обладнання та процесів.

Безпечність технологічного обладнання та процесів. Вимоги безпеки щодо розташування виробничого обладнання та організації робочих місць, зберігання і транспортування матеріалів та відходів.

Тема 2.3.2. Безпека при вантажно-розвантажувальних роботах і на транспорті.

Основні вимоги безпеки при вантажно-розвантажувальних роботах. Вимоги до вантажно-розвантажувальних майданчиків. Безпека підіймально-транспортного обладнання. Умови безпеки при експлуатації лебідок, елеваторів, транспортерів, кранів, кран-балок і тельферів. Захисні засоби у вантажопідйомних і транспортних механізмів. Огородження небезпечних зон на вантажно-розвантажувальних пунктах. Безпека внутрішньозаводського транспорту. Безпека внутрішньо цехового транспорту.

Тема 2.3.3. Безпека при експлуатації систем під тиском.

Системи, що працюють під тиском. Причини аварій і нещасних випадків при експлуатації систем, що працюють під тиском. Утримання та обслуговування посудин, що працюють під тиском. Обладнання, що забезпечує безпечну експлуатацію і обслуговування систем під тиском. Безпека при експлуатації котельних і компресорних установок, трубопроводів та балонів.

Тема 2.3.4. Вимоги безпеки праці при роботі з відео дисплейними терміналами.

Відео дисплейна та комп'ютерна техніка, її вплив на організм людини. Фактори, що впливають на функціональний стан працівника при роботі з ВДТ і ПК. Шляхи організації технічних та ергономічних факторів. Стандарти безпеки при роботі з ВДТ і ПК. Забезпечення безпеки праці на робочому місці користувача дисплея. Планування і організація робочого місця і робочого простору оператора.

Змістовий модуль 2.4. Основи пожежної та електробезпеки.

Тема 2.4.1. Основи електробезпеки.

Електротравматизм та дія електричного струму на організм людини. Види електричних травм, їх причини. Фактори, що впливають на наслідки ураження людини електричним струмом. Класифікація приміщень за ступенем ураження електричним струмом. Умови ураження людини електричним струмом. Система засобів і заходів безпечної експлуатації електроустановок на підприємстві. Захисне заземлення та занулення. Система електрозахисних засобів. Організація безпечної експлуатації електроустановок.

Практична робота №4. «Надання першої долікарської допомоги при ураженні електричним струмом.»

Тема 2.4.2. Основні поняття пожежної безпеки.

Основні нормативні документи в галузі пожежної безпеки. Загальні відомості про процес горіння., його різновидності. Небезпечні та шкідливі фактори, що пов'язані з пожежами. Основні причини пожеж. Показники

пожежовибухонебезпечності речовин і матеріалів. Пожежовибухонебезпечність будівель і споруд. Порядок сумісного зберігання речовин та матеріалів.

Тема 2.4.3. Вогнегасні речовини і способи гасіння пожеж.

Види і властивості вогнегасних речовин, що використовуються для гасіння пожеж на складах матеріалів, виробничих приміщеннях, на машинах, механізмах і електроустаткуванні. Способи та засоби пожежогасіння. Пожежна сигналізація.

Практична робота №5. «Ознайомлення з первинними засобами пожежогасіння.»

Тема 2.4.4. Система протипожежного захисту і загальні принципи пожежної безпеки.

Організація пожежної безпеки на виробництві та засоби її профілактики. Система протипожежного захисту на підприємстві. Пожежна безпека будівель і споруд. Евакуація людей із будівель та приміщень. Загальні принципи організації пожежної безпеки на виробництві. Державний пожежний нагляд. Завдання та види пожежної охорони. Порядок дій у разі пожежі.

4. Форма підсумкового контролю успішності навчання

Контроль здійснюється за кредитно-модульною системою та передбачає виконання двох модульних контрольних робіт протягом семестру навчання та іспиту (7 семестр).

5. Засоби діагностики успішності навчання

Діагностика успішності навчання здійснюється за допомогою:

- поточного контролю знань;
- періодичного контролю знань (технічний диктант, тести);
- підсумкового контролю знань;
- фронтальної перевірки;
- модульної контрольної роботи.

6. Рекомендовані джерела інформації:

Основні джерела інформації

1. Закон України «Про охорону праці» від 14.10.1992р..
2. Винокурова Л.Е, Васильчук М.В., Гаман М.В. Основи охорони праці. – К.: Факт, 2005. – 344 с..
3. Геврик Є.О. Охорона праці. – К.: Ельга, Ніка-Центр, 2003. – 280 с..
4. Жидецький В.Ц., Джигирей В.С., Мельников О.В. Основи охорони праці. – Львів: Афіша, 2000. – 352 с..
5. Кучерявий В.П., Павлюк Ю.Є., Кузик А.Д., Кучерявий С.В. Охорона праці. – Львів: Оріяна-Нова, 2007. – 368 с..
6. Пістун І.П., Кіш Ю.В., Березовецький А.П. Охорона праці. Практикум. - Суми, 2000.

Допоміжні джерела інформації

1. Шуаїбов О.К. Практикум з охорони праці. – Ужгород, Ужгородський національний університет, фізичний факультет, 2007. – 280с.
2. Жидецький В.Ц., Джигирей В.С., Сторожук В.М., Туряб Л.В., Лико Х.І. Практикум із охорони праці. – Львів, Афіша, 2000 – 352 с.
3. Правила охорони праці для працівників лісового господарства та лісової промисловості. – Харків. 2005.

Інформаційні ресурси:

1. Офіційний сайт Державної служби України з питань праці. [Електронний ресурс] : [Веб-сайт].- <https://dsp.gov.ua/> : Дата звернення: 30.08.2023. – Назва з екрана.
2. Офіційний сайт Міністерства освіти і науки України. [Електронний ресурс] : [Веб-сайт] .- <http://www.mon.gov.ua/> :Дата звернення: 30.08.2023. – Назва з екрана
3. Офіційний сайт Державної служби України з надзвичайних ситуацій. [Електронний ресурс] : [Веб-сайт] .-<http://www.mns.gov.ua> :Дата звернення: 30.08.2023. – Назва з екрана.
4. Офіційний сайт Фонду соціального страхування від нещасних випадків на виробництві та професійних захворювань України. [Електронний ресурс] : [Веб-сайт].- https://youcontrol.com.ua/catalog/company_details/00013764/ : Дата звернення: 30.08.2023. – Назва з екрана.
5. Офіційний сайт Верховної Ради України. [Електронний ресурс] : [Веб-сайт] .- <http://portal.rada.gov.ua> : Дата звернення: 30.08.2023. – Назва з екрана.